

Preja in sukanec

vlakna → niti (preja) → blago → oblačila

Vlakna pred nadaljnjo predelavo najprej:

Najprej jih dobro operejo in posušijo.
Sledi **mikanje** – to je postopek, podoben česanju. Včasih so za mikanje uporabljali ročne krtače, danes pa predivo mikajo na bobnih, ki omogočajo hitrejše in preprostejše mikanje.
Bistvo mikanja je, da se čim več vlaken poravnava v isto smer. Pri mikanju nastane koprena, ki jo postopoma združijo v pramen.

Poglej, kako zgleda mikanje → <https://www.youtube.com/watch?v=JPoaAHhEziU>

Mikanje z ročno krtačo

Mikanje na bobnih

Zmikana volnena vlakna (koprena)

Pređenje

Pramen raztezajo in vijejo, da dobijo **prejo**. Izdelava preje se imenuje **pređenje**. Preja je torej nit, ki s pređenjem nastane iz vlaken. Tako dobijo enonitno prejo.

- Ročno predejo s kolovratom.
- Strojno predejo s posebnimi stroji, imenovanimi predilniki.
- Tovarne, kjer strojno predejo velike količine preje, se imenujejo predilnice.

Pređenje prediva je bilo nekoč izključno žensko opravilo. Presti je znala vsaka kmečka ženska, zato kolovrat ni manjkal v nobeni kmečki hiši. Predice so predle večinoma pozimi.

Danes se ročno predenje ohranja le še kot domača obrt.

Z združevanjem in vitjem dveh ali več enonitnih prej dobijo **sukano prejo**. Ta postopek naredi nit enakomernjšo po debelini in jo utrdi, da se ne strga. Takšno prejo lahko uporabljamo kot šivalni sukanec ali pa iz nje izdelamo blago.

Z združevanjem in vitjem dveh ali več sukanih prej dobijo **kablano prejo**. Tako izdelujejo vrvi, saj je ta vrsta preje trdnejša.

Združevanje in vitje dveh enonitnih prej

Vrvi so različnih debelin.

Olačila torej izdelujemo iz blaga, ki ga naredimo iz niti. Niti (rečemo jim tudi **preja**) naredijo iz vlaken s **predenjem**.

Predenje je včasih potekalo ročno (s kolovrati →

<https://www.youtube.com/watch?v=go4Sa4U80w>), danes pa predejo s pomočjo strojev.

Naloga

1. V U, str. 54 in 55 preberi besedilo o preji in sukancu.

2. V zvezek napiši naslov Preja in sukanec.

3. Prepiši vprašanja in nanje odgovori.

1. Kaj je preja?	6. Kako naredijo sukanec?
2. Iz česa naredijo prejo?	7. Na katerem stroju ga izdelajo?
3. Kako so včasih delali prejo in kako jo delajo danes?	8. Kakšen je sukanec v primerjavi s prejo?
4. Kaj je predivo?	9. Za kaj potrebujejo debelejši sukanec in za kaj tanjšega?
5. Opiši postopek, kako predivo predelajo v prejo.	10. Kaj je kablana preja?

* Sukana vrvica (potrebuješ vrvico in prostovoljca)

Enega izmed družinskih članov prosi za pomoč. Postavita se drug proti drugemu in zvijajta vrvico med prsti v smeri urinega kazalca. Zvijajta toliko časa, dokler se vrvica ne začne krotovičiti. S prosto roko primi vrvico na sredini in združi svoj konec z drugim koncem. Pri tem sredino vrvice ves čas napenjaj v nasprotno stran. Združena konca zavozlaj. Dobil si sukano vrvico.

Iz več tankih sukanih vrvic po enakem postopku lahko izdelamo kablano prejo.